

**CRNA GORA
ZAVOD ZA ZAPOŠLJAVANJE
CRNE GORE**

**PROGRAM RADA
ZA 2025. GODINU**

Podgorica, februar 2025. godine

Sadržaj

UVOD	3
I. POLAZNE OSNOVE I AKTUELNA KRETANJA NA TRŽIŠTU RADA.....	4
Nacionalna strategija zapošljavanja 2021–2025. godine	4
Strateški okvir za izradu Akcionog plana zapošljavanja.....	5
Pregled kretanja na tržištu rada u 2024. godini.....	5
II. PLANIRANE MJERE I AKTIVNOSTI ZAVODA ZA ZAPOŠLJAVANJE CRNE GORE ZA 2024. GODINU	8
Evidencije, statistika i istraživanja u oblasti zapošljavanja	8
Informacioni sistem Zavoda	9
Prava za vrijeme nezaposlenosti.....	11
Posredovanje i priprema za zapošljavanje.....	12
Mjere aktivne politike zapošljavanja.....	12
Profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje lica sa invaliditetom	19
Projekti koji se realizuju u saradnji sa EU i drugim međunarodnim institucijama	20
III. FINANSIJSKI OKVIR ZA REALIZACIJU POLITIKA TRŽIŠTA RADA ZAVODA ZA ZAPOŠLJAVANJE CRNE GORE ZA 2025. GODINU	24

UVOD

Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (»Sl. list CG, broj 27/2019), članom 76, propisano je, da Upravni odbor Zavoda za zapošljavanje Crne Gore donosi godišnji Program rada. Članom 37 stav 4 navedenog Zakona, propisano je da se Programom rada, koji donosi Zavod za zapošljavanje, utvrđuju mjere i aktivnosti iz Akcionog plana koji sprovodi Zavod za određene ciljne grupe. Takođe, članom 38 stav 3 propisano je da Zavod može sprovoditi i druge mjere aktivne politike zapošljavanja u zavisnosti od potreba tržišta rada i identifikacije ciljnih grupa, koje su utvrđene u Akcionom planu i Programu rada Zavoda.

Nacionalna strategija zapošljavanja 2021-2025. godine je usvojena na 53. sjednici Vlade Crne Gore održanoj 29.12.2021. godine.

Zakonom o Budžetu Crne Gore za 2025. godinu u dijelu mjera i aktivnosti iz Akcionog plana, koji sprovodi Zavod za zapošljavanje, opredijeljeno je 28.626.001,00 Eur. Od navedenih finansijskih sredstava 24.927.000,00 Eur se odnosi na mjere i aktivnosti koje sprovodi Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom.

Programom rada Zavoda za zapošljavanje Crne Gore obuhvaćene su mjere i aktivnosti koje u 2025. godini planira da sprovodi Zavod za zapošljavanje Crne Gore.

Program rada Zavoda za zapošljavanje za 2025. godinu sistematizovan je u tri dijela:

- U **prvom dijelu**, u sažetoj formi, prikazane su osnovne karakteristike kretanja na tržištu rada u 2024. godini, u komparaciji sa 2023. godinom (Godišnjim izvještajem o radu Zavoda za zapošljavanje za 2024. godinu dati su detaljniji podaci);
- U **drugom dijelu** prikazani su osnovni elementi realizacije mjera i aktivnosti u kojima je nosilac ili partner u realizaciji Zavod za zapošljavanje, a koje će Zavod realizovati u 2025. godini;
- U **trećem dijelu** dat je finansijski okvir za realizaciju politika tržišta rada Zavoda za zapošljavanje Crne Gore za 2025. godinu.

I. POLAZNE OSNOVE I AKTUELNA KRETANJA NA TRŽIŠTU RADA

Nacionalna strategija zapošljavanja 2021–2025. godine

Nacionalna strategija zapošljavanja 2021–2025. godine, kao okvir za definisanje strateških prioriteta i ciljeva politike zapošljavanja, predstavlja odgovor tržišta rada na globalne izazove u cilju davanja doprinosa ostvarivanju stabilnog i održivog rasta zaposlenosti zasnovanog na znanju i dostojanstvenom radu i direktan je nastavak strateškog okvira koji je postavljen Nacionalnom strategijom zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa 2016–2020. godine.

Strukturno gledano, Nacionalna strategija zapošljavanja 2021–2025. godine sadrži četiri operativna cilja koji su usko povezani i sprovođenje svakog pojedinačnog u velikoj mjeri zavisi od uspjeha ostalih.

Strategijom su definisani sljedeći operativni ciljevi:

Operativni cilj 1: Ostvarivanje rasta zaposlenosti, ulaganja u kvalitetna i sigurna radna mjesta, kroz unapređenje poslovnog ambijenta; ovaj cilj ujedno i odgovara na prvu smjernicu zapošljavanja EK koja se bavi povećanjem tražnje za radom, posebno u pogledu kreiranja poslova, oporezivanja rada i određivanja zarada.

Operativni cilj 2: Kreiranje znanja i kompetencija za tržište rada u digitalno doba; ovaj cilj ujedno i odgovara na drugu smjernicu zapošljavanja EK koja se odnosi na unaprjeđenje ponude rada i kvalifikacija, adresirajući strukturne slabosti u sistemu obrazovanja i obuke, posebno imajući u vidu nezaposlenost mladih i dugoročnu nezaposlenost.

Operativni cilj 3: Unaprijeđenje položaja nezaposlenih lica na tržištu rada kroz efikasnost usluga za tržište rada i mjera aktivne politike zapošljavanja i jačanje socijalne uključenosti i smanjenje siromaštva; ovaj cilj ujedno odgovara na treću i četvrtu smjernicu zapošljavanja EK koje se odnose na bolje funkcionisanje tržišta rada, sa posebnim fokusom na smanjivanje segmentacije tržišta rada i unaprijeđenje aktivnih mjera tržišta rada i mobilnost tržišta rada, kao i na smanjivanje siromaštva i promovisanje jednakih mogućnosti za sve.

Operativni cilj 4: Efikasno funkcionisanje tržišta rada; ovaj cilj ujedno i odgovara na treću smjernicu zapošljavanja EK koja se odnosi na bolje funkcionisanje tržišta rada, sa posebnim fokusom na smanjivanje segmentacije tržišta rada i unaprijeđenje aktivnih mjera tržišta rada i mobilnost tržišta rada.

Operativni ciljevi će se realizovati kroz mjere i konkretne aktivnosti utvrđene godišnjim akcionim planovima, a koji sadrže indikatore učinka sa pratećim vrijednostima, koje je potrebno ostvariti.

Strateški okvir za izradu Akcionog plana zapošljavanja

Strateški okvir za izradu Akcionog plana predstavlja Nacionalna strategija zapošljavanja 2021–2025. godine. Planom se utvrđuje stanje i tokovi na tržištu rada, mjere i aktivnosti za ostvarivanje ciljeva, finansijski okvir za sprovođenje mjera i aktivnosti, nosioci pojedinih mjera i aktivnosti, pokazatelji uspješnosti (indikatori) realizacije mjera i aktivnosti, kako bi se dostigli ciljevi u okviru prioriteta definisanih Nacionalnom strategijom. Akcionim planom je naglašen značaj sveobuhvatne, multisektorski zasnovane politike zapošljavanja, kao i inteziviranje primjene mjera, kojim bi se djelovalo na rast zaposlenosti i aktivnosti stanovništva, a samim tim i na smanjenje nezaposlenosti.

Pregled kretanja na tržištu rada u 2024. godini

Osnovne karakteristike ostvarenih kretanja na tržištu rada prema indikatorima Uprave za statistiku Crne Gore – **MONSTAT-a** kao šireg uvida u cjelinu kretanja i stanja na tržištu (uporedni podaci **Ankete o radnoj snazi** za III kvartal 2024. godine i III kvartal 2023. godine):

- Broj aktivnog stanovništva se smanjio sa 333.400 na 323.200 ili za 3,06%.
- Stopa aktivnosti stanovništva starosti preko 15 godina je u III kvartalu 2024. godine u odnosu na III kvartal 2023. godine smanjila se za 2 p.p. sa 66,5% na 64,5%. Stopa aktivnosti muškaraca, se smanjila a za 2,3 p.p. (sa 72,1% na 69,8%), a stopa aktivnosti žena se smanjila a za 1,9 p.p. (sa 61,2% na 59,3%).
- Ukupna zaposlenost se u III kvartalu 2024. godine u odnosu na III kvartal 2023. godine smanjila za 2,21% (sa 294.100 na 287.600), pri čemu je udio poljoprivredne djelatnosti u ukupnoj zaposlenosti smanjen sa 4,6% na 4,3%, dio nepoljoprivrednih djelatnosti povećan sa 18,4% na 18,9%, dok je udio zaposlenosti u uslužnoj djelatnosti smanjen sa 77% na 76,8%.
- Stopa zaposlenosti se smanjila sa 58,7% na 57,4% ili za 1,3 p.p. Kod muškaraca je smanjena sa 64,1% na 62,3% (1,8 p.p.), a kod žena sa 53,5% na 52,7% (0,8 p.p.). Stopa zaposlenosti kod starosne grupe 15-64 godine je porasla sa 63,8% na 65,5% (1,7 p.p.), kod muškaraca sa 68,6% na 69,6% (1 p.p.), a kod žena sa 59,1% na 61,4% (2,3 p.p.).
- U strukturi zaposlenih smanjeno je učešće onih koji imaju stalno zaposlenje, odnosno ugovor o radu na neodređeno vrijeme (sa 69,2% na 67,1%) dok je povećano učešće onih koji imaju ugovor o radu na određeno vrijeme (sa 30,8% na 32,9%).
- Učešće primorskog regiona u ukupnoj zaposlenosti u III kvartalu 2024. godine bilo je 24,91%, središnjeg 53,46% i sjevernog 21,63%, što u odnosu na III kvartal 2023. godine (33,11% : 50,70% : 16,19%) predstavlja smanjenje udjela primorskog i povećanje udjela sjevernog i središnjeg regiona.
- **Broj nezaposlenih** se, po Anketi o radnoj snazi, u III kvartalu 2024. u odnosu na III kvartal 2023. godine, smanjio sa 39.300 na 35.600 ili za 9,41%.
- **Stopa nezaposlenosti, prema podacima Monstata, je smanjena sa 11,8% na 11%**, kod muškaraca je smanjena sa 11,1% na 10,8%, a kod žena je smanjena sa 12,6% na 11,2%. Stopa nezaposlenosti u Evropskoj uniji u novembru 2024. godine bila 5,9% i nešto je niža u odnosu na novembar 2023. godine kada je iznosila 6,1%.

- **Kod mladih** uzrasta 15-24 godine stopa aktivnosti je smanjena sa 50,4% na 45,2%, stopa zaposlenosti se smanjila sa 42,3% na 35,5% , a stopa nezaposlenosti je povećana sa 16,1% na 21,5%. Stopa nezaposlenosti mladih u EU u novembru 2024. godine je bila 15,3% i viša je za 0,5 p.p. u odnosu na novembar 2023. godine (14,8%).
- Prema Anketi, od ukupnog broja zaposlenih u III kvartalu 2024. godine 17,4% lica je **bilo samozaposleno** odnosno bavilo se nekim vidom preduzetništva, što je više za 1,8 p.p. u odnosu na III kvartal 2023. godine (15,6%). Mušku populaciju karakteriše značajno veći stepen preduzetničke aktivnosti, odnosno sopstveni posao posjeduje 23,1% zaposlenih muškaraca, dok ovaj vid karakteriše svega 10,8% zaposlenih žena.
- Prema podacima Monstata, prosječan broj registrovane zaposlenosti u periodu I - XII 2024. godine iznosio je 257.390, što je više za 5,3% u odnosu na isti period 2023. godine (244.484).
- Povećanje zaposlenosti zabilježeno je u svim sektorima, osim u sektoru informisanje i komunikacije, gdje je prosječno zapošljavanje smanjeno za 0,9% u 2024. godini u odnosu na 2023. godinu. Najveće povećanje prosječnog broja zaposlenih u periodu od I – XII 2024. godine, u odnosu na uporedni period prethodne godine, ostvareno je u: građevinarstvu – 11,5% (19.604:17.584), poslovanju nekretninama – 11,4% (3.352:3.009), uslugama smještaja i ishrane – 9% (26.797:24.575), snabdijevanju električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija – 8,9% (3.619:3.323), ostalim uslužnim djelatnostima – 8,5% (6.946:6.399) i td.

Osnovne karakteristike ostvarenih kretanja na tržištu rada u 2024. godini prema podacima o registrovanoj nezaposlenosti, odnosno evidencijama **Zavoda za zapošljavanje:**

- Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje **na dan 31. decembar 2024. godine nalazilo se 33.037 nezaposlenih lica** (od toga je 19.694 žena ili 59,61%). U odnosu na 31.12.2023. godine (39.942 lica, a od toga 23.263 žene ili 58,24%) broj nezaposlenih je smanjen za 6.905 lica ili za 17,29%.
- **Stopa registrovane nezaposlenosti** u decembru 2024. godine je bila 11,36%, a u decembru 2023. godine 13,95%. **Prosječna stopa nezaposlenosti u 2024. godini** je bila 11,90%, a u 2023. godini 14,35%.
- **Regionalno, broj nezaposlenih** smanjen je u svim regionima, a procentualno najviše u središnjem regionu – 18,04% odnosno za 2.543 lica, u primorskom – 17,76% odnosno za 761 lica i u sjevernom – 16,70% odnosno za 3.601 lice.
- Zaposlenje **preko jedne godine traži 24.385 lica ili 73,81%** od ukupnog broja nezaposlenih na evidenciji Zavoda (na dan 31.12.2023. godine 29.209 lica ili 73,13%), **preko tri godine** 19.187 lica ili 58,08% nezaposlenih (31.12.2023. godine 18.306 lica ili 46,83%), **a preko 5 godina** 11.949 lica ili 36,17% (31.12.2023. godine 11.602 lica ili 29,05%).
- **Lica starosti do 25 godina** ima 3.650 ili 9,14% od ukupnog broja nezaposlenih (31.12.2023. godine 3.650 ili 9,14%), **a preko 50 godina** 11.451 ili 34,66% (na dan 31.12.2023. godine 14.031 ili 35,13%).

- **Učešće nezaposlenih bez radnog staža** u ukupnoj nezaposlenosti povećao se sa 44,55% na 45,83%, dok je učešće nezaposlenih sa stažom smanjio sa 55,45% na 54,17%.
- Tokom 2024. godine u evidenciju Zavoda za zapošljavanje **se prijavilo 18.796 lica**. Od navedenog broja, broj lica koja se prvi put prijavljuju je 4.199 ili 22,34%, dok se 14.597 lica ili 78,66% već prijavljivalo na evidenciju Zavoda. U odnosu na 2023. godinu prijavljeno je 3.260 lica manje ili 14,78% (u 2023. godini – 22.056 novoprijavljenih lica).
- U 2024. godini, **tražnja** za radnom snagom posmatrana kroz prijavljivanje slobodnih radnih mjesta, kao jedan od osnovnih pokazatelja apsorpcione moći tržišta, odnosno mogućnosti zapošljavanja, je manja u odnosu na 2023. godinu.
- U 2024. godini poslodavci su Zavodu za zapošljavanje prijavili 25.269 slobodnih radnih mjesta kroz 16.539 prijave o slobodnim radnim mjestima. U odnosu na 2023. godinu, prijavljeno je 4.292 ili 14,52% manje slobodnih radnih mjesta (u 2023. godini oglašeno je 29.561 slobodno radno mjesto).
- Učešće tražnje za visokoškolicima (VI, VII i VIII nivo kvalifikacija) se povećalo sa 29,69% na 32,67%, a nominalno je manje za 523 slobodnih radnih mjesta ili 5,96% (8.254:8.777), dok se učešće tražnje kod srednjeg obrazovanja smanjilo sa 47,87% na 44,92%, a nominalno smanjilo za 2.799 ili 19,30% (11.351: 14.150) i učešće nekvalifikovane i polukvalifikovane radne snage (I i II nivo kvalifikacije obrazovanja) u ukupnoj tražnji je manje u odnosu na prethodni period (2023–22,44%:2024-22,41%), a nominalno je manje za 970 slobodna radna mjesta ili 14,62% (5.664: 6.634).

Tokom 2024. godine, a pogotovo u periodu od maja do septembra došlo je do značajnijeg smanjenja nezaposlenosti, uslijed sezonskog karaktera crnogorske privrede, a od tada ponovo dolazi do rasta registrovane nezaposlenosti.

Stanje na tržištu rada, koje je veoma složeno, sa nizom izazova koji ograničavaju, odnosno uslovljavaju povoljnija kretanja, može se svesti na sljedeće karakteristike:

- Niska stopa aktivnosti radne snage;
- Nedovoljna uključenost mladih, žena i drugih osjetljivih grupa na tržište rada;
- Regionalne razlike u zaposlenosti i nezaposlenosti;
- Izražena dugoročna nezaposlenost;
- Visok nivo neformalne zaposlenosti;
- Visok nivo zapošljavanja strane radne snage;
- Nedovoljna usklađenost ponude i tražnje;
- Izraženo učešće lica sa invaliditetom u ukupnoj nezaposlenosti i njihov nizak nivo uključivanja na tržište rada.

II. PLANIRANE MJERE I AKTIVNOSTI ZAVODA ZA ZAPOŠLJAVANJE CRNE GORE ZA 2024. GODINU

Evidencije, statistika i istraživanja u oblasti zapošljavanja

Cilj vođenja evidencija u oblasti zapošljavanja je sagledavanje stanja i kretanja na tržištu rada. Vođenjem evidencija u oblasti zapošljavanja obezbjeđuju se podaci za analize, statistička istraživanja, informacioni sistem u oblasti zapošljavanja, vođenje politike tržišta rada i optimalno korišćenje mjera aktivne politike zapošljavanja i raspoloživih finansijskih sredstava.

Kvalitetne evidencije i statistika tržišta rada predstavljaju polaznu osnovu za izradu istraživanja stanja i kretanja na tržištu rada u cilju cjelovitog sagledavanja tržišta rada i praćenja trendova.

Vođenje evidencija i izrada istraživanja u oblasti zapošljavanja predstavljaju poslove koji se permanentno obavljaju. Tokom 2025. godine pratiće se primjena uputstava koja se odnose na prijavu i prestanak vođenja evidencije nezaposlenih lica i evidencije ostalih tražilaca zaposlenja u cilju jednoobraznog vođenja evidencija u svim organizacionim jedinicama Zavoda. Takođe se planira korigovanje postojećeg Uputstva o prijavi i prestanku vođenja evidencije o nezaposlenim licima i ostalim tražiocima zaposlenja jer se očekuje izmjena Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, kao i izradu drugih uputstava koji se odnose na evidenciju nezaposlenih lica i ostalih tražilaca zaposlenja jer je proces digitalizacije u toku, pa je neophodno uspostaviti jednoobraznost vođenja evidencija na nivou svih područnih jedinica, sa pripadajućim biroima.

Neophodna je stalna koordinacija sa područnim jedinicama i pripadajućim biroima rada kako bi se evidencije vodile u skladu sa Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti i Pravilnikom o sadržaju, obrascima i načinu vođenja evidencija u oblasti zapošljavanja. Kontinuirano unapređenje rada u dijelu evidencija u oblasti zapošljavanja je preduslov unapređenja procesa rada Zavoda.

U 2025. godini, planira se nastavak aktivnosti vezanih za analize i istraživanja stanja i kretanja na tržištu rada, kao i pripreme analitičke i informatičke osnove za utvrđivanje politike zapošljavanja. U planu je i praćenje uticaja makro ekonomskih i demografskih kretanja na tržište rada, kao i analize ekonomskih, socijalnih i drugih kretanja i njihov uticaj na zaposlenost, zapošljavanje i nezaposlenost.

Tokom 2025. godine, kao i prethodnih godina, planira se izrada mjesečnih statističkih biltena, mjesečnih statističkih izvještaja, nedjeljnih statističkih izvještaja, polugodišnjeg i godišnjeg izvještaja o radu, Programa rada, Analize tržišta rada za potrebe upisne politike i drugih analiza u skladu sa potrebama.

Tokom 2025. godine planira se priprema metodologije i uputstava za uvođenje novih ili inoviranje postojećih statističkih izvještaja, kao i usaglašavanje statističkih izvještaja na osnovu kojih se utvrđuju pojedini indikatori na tržištu rada, sa izvještajima Eurostata i MOR-a. Nastaviće se saradnja sa institucijama koje se bave statističkim izvještajima kao i praćenje propisa koji se odnose na oblast zapošljavanja i statistiku tržišta rada. Objedinjavaće se dostavljeni podaci poslodavaca o zaposlenima kojima je isplaćena otpremnina. Nastaviće se primjena propisa koji se odnose na rad stranaca u Crnoj Gori u okviru nadležnosti Zavoda, priprema analitičkog materijala, kao osnove za utvrđivanje kvota za rad i zapošljavanje stranaca u 2025. godini, kao i kvartalne analize zapošljavanja i rada stranaca u Crnoj Gori.

Informacioni sistem Zavoda

- Operativno održavanje

Tokom 2025. godine, u okviru tehničke infrastrukture informacionog sistema predviđene su redovne aktivnosti preventivnog, korektivnog i perfektivnog održavanja sistemsko-tehničke, i mrežno-serverske infrastrukture ZZZCG. Planirano unaprijeđenje mrežnog segmenta informacionog sistema tako što će se postojeći uređaji za rutiranje zamijeniti L3 uređajima. U vremenu kada su napadi na informacione sisteme sve učestaliji i ozbiljniji, nabavka odgovarajuće hardverske opreme od izuzetnog je značaja za jačanje sigurnosti naše informacione infrastrukture. Planirana nabavka podrazumijeva 11 L3 POE svičeva i 2 L3 rutera, čime ćemo poboljšati postojeći sistem na polju bezbjednosti, efikasnosti i brzine prenosa podataka. Ova oprema je izuzetno značajna za zaštitu podataka i održavanje stabilnog rada sistema, a u budućnosti otvara mogućnost prelaska na IP telefoniju umjesto tradicionalnih telefonskih centrala. Takođe, planirana je nabavka multimedijalne opreme za nesmetano održavanje onlajn konferencija i sastanaka, što je od velike važnosti za sprovođenje agilnih okvira u poslovanju Zavoda.

U 2025. godini posebna pažnja buće posvećena bezbjednosti sistema i podataka, pa je planirana nabavka i implementacija SIEM (Security Information and Event Management) rješenja za prikupljanje i analizu sigurnosnih logova. Ovo će značajno unaprijediti sposobnost predviđanja napada i omogućiti blagovremeno reagovanje na prijetnje s interneta, uz olakšano poslovanje unutar Službe. Planirano je i dodatno jačanje bezbjednosti email sistema uvođenjem WAF zaštite i dodatnih filtera za spam poštu. U ovoj oblasti, bezbjednosti, poseban fokus biće na kontinuiranom praćenju i unaprjeđenju backup i recovery sistema, kako u aplikativnom tako i u infrastrukturnom dijelu.

Plan je uniformisanje načina udaljenog pristupa u smislu tehničke podrške zaposlenima, kroz implementaciju jedinstvenog i sigurnog rješenja za pristup korisničkim računarima u mreži Zavoda. Takođe, planirano je uvođenje softverskog sistema koji bi sveobuhvatno pratio segmente mreže i kritičnu infrastrukturu Zavoda, sa opcijama obavještanja i predikcije problema.

Radiće se i na ažuriranju sveobuhvatne tehničke dokumentacije, uz istovremeno usaglašavanje i donošenje novih procedura i pravilnika koji se odnose na rad Službe u operativnom, mrežnom, serverskom i sigurnosnom segmentu.

Namjeravamo da identifikujemo kritična mjesta pasivne instalacije i, u zavisnosti od raspoloživih sredstava, izvršimo unapređenje.

Planiramo da implementiramo sistem za centralizovano ažuriranje operativnih sistema korisničkih računara.

S obzirom na značajne troškove tonera, plan je da uvođenje kontrolu štampe kako bi se smanjili troškove i poboljšala bezbjednost. Kroz ovaj sistem moći će se tačno pratiti potrošnja tonera, te uspostaviti kvote za korisnike i organizacione jedinice, a istovremeno ćemo imati centralizovano upravljanje štampanjem.

Planiramo potpisati ugovor sa ovlašćenom kompanijom za nadzor sigurnosnih aspekata kao što su protivpožarni, protivpoplavni i provalni sistemi. Godinama je ove zadatke monitoringa

obavljao načelnik Službe za informacione sisteme, ali ozbiljnost ovih pitanja – naročito u pogledu zaštite zaposlenih i vrijedne opreme (serverska oprema Zavoda je procijenjena na preko 600.000 eura) – zahtijeva profesionalni nadzor 24/7/365 uz jasno definisane planove reagovanja i održavanja.

- Aplikativna infrastruktura

Tokom 2024. godine u dijelu aplikativne infrastrukture planiramo redovne aktivnosti preventivnog, korektivnog i perfektivnog održavanja postojećih tehnoloških aplikacija i povezanih sistema. Intenzivno ćemo raditi na novom informacionom sistemu s ciljem daljih usklađivanja, izmjena i poboljšanja, kao i prepoznavanja uskih grla i poboljšanja performansi. Istovremeno ćemo raditi na uspostavljanju nefunkcionalnih sistemskih zahtjeva novog IT sistema Zavoda, u skladu sa projektnim zadatkom.

U 2025. godini očekuje nas druga faza produkcije novog informacionog sistema, prema projektu “Upgrading of IT infrastructure and new information system for the EAM, Pub. ref. NEAR/TGD/2022/EA-OP/0237”. U okviru ove faze biće pušteni u produkciju moduli APZ, Finansije, Online moduli i značajno ćemo poboljšati modul za izvještavanje. Nakon završetka druge faze produkcije, prelazimo na sveobuhvatnu digitalizaciju i razvoj aplikativnog rješenja za Fond OSI koje će biti sastavni dio novog informacionog sistema.

Planiramo potpunu integraciju i razmjenu podataka preko GSB portala. Takođe, pored postojećih, uspostavićemo interoperabilnost i sa još devet institucija čiji su registri važni za Zavod. Poseban fokus će biti na urgentnom uspostavljanju veze sa registrom Poreske uprave – CRPS i registrom Ministarstva unutrašnjih poslova CRS.

U 2025. godini radiće se i na izgradnji novog HelpDesk portala, koji će biti izrađen u aktuelnoj tehnologiji i biti u potpunosti integrisan u novi informacioni sistem Zavoda.

Nastavićemo sa tehničkim usklađivanjem novog informacionog sistema sa EURES mrežom, uz tehničku pripremu za uvođenje ESCO klasifikacije.

Radićemo na izradi projektnog zadatka i tehničke dokumentacije za implementaciju novih IT podsistema, kao što su sistem za izvještavanje i poslovnu analizu (DWH/BI), što je ključno za praćenje i izvještavanje o projektu „Garancije za mlade“. Novi DWH/BI podsistem značajno bi olakšao analizu višedimenzionalnih podataka i omogućio ispunjavanje zahtjeva za izvještavanje u sklopu pomenutog projekta. Takođe, bićemo pripravnici da pružimo podršku u mapiranju procesa i izradi idejnog nacrtu informatičkog rešenja budućeg Sektora za ugovaranje i finansijsko upravljanje EU sredstvima.

Planirana je i izrada projektnog zadatka i tehničke dokumentacije za jedinstveni sistem za upravljanje dokumentima (DMS), koji bi objedinio cjelokupnu dokumentaciju Zavoda u jednu centralizovanu bazu.

Plan je i redizajn postojećeg web-sajta Zavoda kako bismo sve onlajn usluge pružali iz jedinstvenog digitalnog okruženja.

- Ostalo

U zavisnosti od finansijskih mogućnosti, radiće se na implementaciji ISO standarda (ISO 9001:2015 – Sistemi menadžmenta kvalitetom i ISO/IEC 27001:2022 – Sistemi menadžmenta bezbjednosti informacija, sajber bezbjednost i zaštita privatnosti), kao i na usklađivanju sa

GDPR regulativom. Implementacija ISO standarda bi otvorila put ka implementaciji QMS (Sistem upravljanja kvalitetom) u Službi za informacijski sistem.

Planiramo implementirati Microsoft Teams platformu za sve korisnike u Zavodu.

U 2025. godini nastavićemo primjenu Scrum okvira i u preostalim područnim jedinicama (Herceg Novi, Bar, Nikšić, Pljevlja, Bijelo Polje, Berane, Plav, Rožaje), te raditi na dodatnom usklađivanju i dosljednom sprovođenju ovog agilnog pristupa.

Plan je da se u sklopu transformacije Zavoda u okviru Službe za informacijski sistem sprovede dubinska reorganizacija i da se otvore dvije nove kancelarije: Kancelarija za sajber bezbjednost i Kancelarija za integrisano upravljanje podacima i dokumentacijom (obuhvata timove za DWH/BI i DMS podsisteme, te metodologiju IT sistema). Predmetna aktivnost podrazumijeva otvaranje novih radnih mjesta i zapošljavanje dodatnog osoblja, s ciljem jačanja Zavoda i dostizanja nivoa savremenih službi za zapošljavanje u evropskim zemljama. Osnivanje novih organizacionih jedinica i jačanje postojećih je od suštinskog značaja kako bi Zavod mogao bolje da odgovori na sve veće zahtjeve za kvalitetnim i pravovremenim podacima.

Shodno mogućnostima, plan je da se službenicima iz Službe za informacione sisteme omogući pohađanje naprednih obuka, naročito u oblastima bezbjednosti, automatske razmjene podataka i vještačke inteligencije, kao i posjete lokalnim i međunarodnim IT događajima radi sticanja novih znanja i vještina. Takođe, radićemo na organizaciji posjeta drugim evropskim zavodima za zapošljavanje, radi razmjene iskustava i uvođenja novih praksi u IT segment poslovanja.

Prava za vrijeme nezaposlenosti

Pod uslovima propisanim Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti ("Službeni list CG", broj 24/19), nezaposleno lice može da ostvari pravo na:

- novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti,
- novčanu pomoć i naknadu troškova prevoza za vrijeme obrazovanja i osposobljavanja i uključivanja u druge mjere usmjerene na povećanje zaposlenosti, odnosno smanjenje nezaposlenosti,
- jednokratnu novčanu pomoć i naknadu putnih i selidbenih troškova, ako zasnuje radni odnos na neodređeno vrijeme van mjesta prebivališta.

U 2025. godini u dijelu ostvarivanja prava za vrijeme nezaposlenosti obavljao se sljedeće aktivnosti, koje se odnose na:

- odlučivanje u prvostepenom postupku za ostvarivanje prava za vrijeme nezaposlenosti;
- praćenje i primjenu propisa iz oblasti rada i zapošljavanja kod ostvarivanja prava za vrijeme nezaposlenosti;
- izradu uputstava i obrazaca kojima se obezbjeđuje jedinstvena primjene propisa kod ostvarivanja prava za vrijeme nezaposlenosti;
- pružanje stručne pomoći područnim jedinicama u vezi primjene propisa koji se odnose na ostvarivanje prava za vrijeme nezaposlenosti i koordinaciju rada područnih jedinica u cilju jednoobraznog načina rada;
- davanje predloga mjera za unapređenje rada;
- pripremu informacija i izvještaja o pravima za vrijeme nezaposlenosti;
- primjenu međunarodnih sporazuma o socijalnom osiguranju u dijelu osiguranja od nezaposlenosti.

Posredovanje i priprema za zapošljavanje

- Priprema za zapošljavanje

Planiranje programskih aktivnosti za 2025. godinu, u dijelu pripreme za zapošljavanje, definisano je Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti. Prilikom planiranja aktivnosti vodilo se računa da se u kontinuitetu, u skladu sa prepoznatim potrebama, može obezbijediti adekvatna podrška svim nezaposlenim licima i ostalim tražiocima zaposlenja.

Zavod za zapošljavanje Crne Gore će u 2025. godini nastaviti sa unapređivanjem aktivnosti pripreme nezaposlenih lica za uključivanje u tržište rada i programe aktivne politike zapošljavanja. S tim u vezi, u biroima rada će se intezivirati pružanje usluga *informisanja i savjetovanja* radi povećanja zapošljivosti i zapošljavanja. Navedeni stručni tretmani su usmjereni na prepoznavanje individualnih potreba nezaposlenog lica i pružanje pomoći i podrške u sagledavanju trenutne situacije i predočavanju mogućnosti daljeg profesionalnog usavršavanja. Savjetnici će pružati stručnu pomoć nezaposlenim licima i ostalim tražiocima zaposlenja, kako u izboru, traženju i prihvatanju zaposlenja, tako i motivisanju za sticanje znanja i vještina potrebnih za povećanje zapošljivosti i unapređenja profesionalnog razvoja, uključivanjem u neki od programa aktivne politike zapošljavanja, za vrijeme dok se nalaze u evidenciji nezaposlenih lica. Usluge informisanja i savjetovanja će se osim kroz individualni rad kontinuirano pružati kroz organizovanje radionica, kao metode grupnog rada sa nezaposlenim licima.

Sve aktivnosti usmjerene na povećanje zapošljivosti nezaposlenih lica definišu se *Individualnim planom zapošljavanja*, a prate i dopunjavaju kroz *konsultacije* koje će se realizovati u skladu sa dinamikom koju će definisati savjetnici. S obzirom da je započela primjena nove aplikacije, tokom cijele 2025. godine posebna pažnja biće posvećena pružanju podrške savjetnicima na terenu u usvajanju određenih izmjena u tehnologiji rada u dijelu utvrđivanja individualnog plana zapošljavanja i njegovog praćenja i dopunjavanja kroz konsultacije. Podrška će se ogledati kako u izradi pisanih uputstava, tako i u organizovanju obuka, bilo putem online pristupa ili organizovanjem posjeta biroima rada. Planirano unapređenje informatičke podrške kroz digitalizaciju u dijelu koji se odnosi na uvođenje modela statističkog profilisanja, iziskivaće i pripremu metodologije i izradu uputstava za rad sa nezaposlenim licima i ostalim tražiocima zaposlenja.

Kako bi se nezaposlena lica podstakla da iskažu zainteresovanost za uključivanje u programe aktivne politike zapošljavanja i aktivnije traženje zaposlenja u 2025. godini planira se inteziviranje realizacije *motivacijskih savjetovanja (radionica)*, koje će se u biroima rada odvijati u kontinuitetu. U tom smislu, nezaposlenim licima biće na raspolaganju set seminara sa različitim programima koje je sačinio Odsjek za pripremu za zapošljavanje. Osim programa za pripremu za sezonsko zapošljavanje i mobilnost, seminara za razvijanje preduzetničkih vještina, vještina upravljanja karijerom i vještina predstavljanja sebe poslodavcu, nezaposlenim licima, u zavisnosti od kategorije zapošljivosti, će biti ponuđeni i seminari za unapređenje tehnika traženja posla, seminar za integraciju uslovno zapošljivih lica, za aktivaciju teže zapošljivih lica i po potrebi seminar za uključivanje u mjere aktivne politike zapošljavanja.

U dijelu pripreme za zapošljavanje u realizaciji programa Garancija za mlade koji će se tokom 2025. godine realizovati u pilot opštinama Bijelo Polje, Nikšić i Ulcinj, planiraju se obilasci biroa rada i pružanje podrške u realizaciji pripreme za zapošljavanje mladih nezaposlenih lica koji se budu registrovali kao korisnici ovog projekta.

U cilju daljeg jačanja usluga profilisanja, informisanja, savjetovanja, motivisanja, izrade individualnog plana zapošljavanja i ujednačavanja procesa rada, u 2025. godini planiran je nastavak **unapređenja kapaciteta savjetnika** za evidenciju i posredovanje na lokalnom nivou kroz pružanje stručne pomoći (edukacija savjetnika na lokalnom nivou u svim područnim jedinicama). Cilj kojim će se težiti je da tehnologija rada u Zavodu bude ujednačena kako bi svakom nezaposlenom licu bila pružena usluga istog kvaliteta bez obzira na biro rada u čijoj se evidenciji nalazi.

- Profesionalna orijentacija

Tokom 2025. godine kontinuirano će se realizovati aktivnosti iz oblasti profesionalne orijentacije. U skladu sa zakonskom regulativom iz oblasti zapošljavanja profesionalna orijentacija je definisana kao usluga za tržište rada koja obuhvata skup različitih stručnih postupaka kojima se identifikuju mogućnosti nezaposlenog lica pri izboru zanimanja, promjeni zanimanja i donošenju odluka u vezi sa karijernim razvojem, odnosno usklađivanje individualnih potreba sa zahtjevima tržišta rada.

Ovi stručni postupci obuhvataju:

- informisanje o mogućnostima razvoja karijere;
- savjetovanje u cilju planiranja karijere;
- procjenu u cilju planiranja karijere;
- druge aktivnosti koje se odnose na planiranje i razvoj karijere.

Shodno navedenom za 2025. godinu planirano je unapređenje usluga profesionalne orijentacije, prepoznavanje i prevazilaženje izazova u radu, na sledeći način:

1. Unapređenje znanja i vještina savjetnika za profesionalnu orijentaciju realizovanjem obuka iz oblasti upravljanja karijerom i tehnikama vođenja malih grupa;
2. Priprema i realizacija obuka za unapređenje znanja i vještina ostalih zaposlenih u područnim jedinicama iz oblasti savjetovanja upravljanja karijerom;
3. Izrada novih programa za upravljanje karijerom za kategoriju uslovno zapošljivih lica;
4. Izrada kataloga radionica (priprema za štampu i distribucija po Područnim jedinicama);
5. Unapređenje programa upravljanja karijerom:
 - za kategoriju neposredno zapošljivih lica,
 - za uključivanje nezaposlenih lica u programe aktivne politike zapošljavanja,
 - za motivisanje lica za sezonsko zapošljavanje.

- Rad sa poslodavcima

- Usluge za poslodavce

U toku 2025. godine planirana je realizacija i unapređenje sledećih aktivnosti koje se odnose na rad sa poslodavcima:

- Posredovanje pri zapošljavanju:
 - oglašavanje slobodnih radnih mjesta i izvještavanje o realizaciji prijava (neposredno i kroz online prijave),
 - neposredno povezivanje poslodavaca i nezaposlenih lica, odnosno ostalih tražioca zaposlenja,
 - prethodna selekcija nezaposlenih lica i ostalih tražilaca zaposlenja, profesionalna selekcija nezaposlenih lica i ostalih tražilaca zaposlenja;
- Posjete poslodavcima;
- Pravna i tehnička pomoć prilikom zasnivanja radnog odnosa, a po potrebi i ustupanje prostora poslodavcima za obavljanje intervjua sa nezaposlenima;
 - Tematski sastanci, prezentacije, okrugli stolovi, sajmovi zapošljavanja i aktivnosti informisanja o promjenama i novim zakonskim rješenjima, procedurama iz oblasti rada i zapošljavanja.

- Oglašavanje slobodnih radnih mjesta

Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti obavezuje svakog poslodavca da Zavodu dostavi prijavu o slobodnom radnom mjestu i da dostavi izvještaj o njenoj realizaciji. Poslodavci imaju mogućnost da kroz prijavu o slobodnom radnom mjestu predvide javno oglašavanje slobodnog radnog mjesta, a Zavod, postupajući po zahtjevu poslodavca, ima obavezu da slobodno radno mjesto objavi na oglasnim tablama u područnim jedinicama i biroima rada, internet stranici Zavoda i u štampanim medijima. Na ovaj način informacija o slobodnom radnom mjestu najbrže stiže do svih zainteresovanih kandidata. Usluga oglašavanja slobodnih radnih mjesta za poslodavca je besplatna.

U 2025. godini su planirane aktivnosti koje će doprinijeti boljem i konkretnijem definisanju slobodnih radnih mjesta koja se kroz prijavu E1 dostavljaju Zavodu, a fokus će biti na organizovanom radu sa poslodavcima i udruženjima poslodavaca. Planirano je intezivno praćenje realizacije aktivnosti koje su predviđene Sporazumima o saradnji sa velikim udruženjima poslodavaca, Privrednom komorom, Unijom poslodavaca i Crnogorskim udruženjem poslodavaca, a tiču se kvaliteta ponude radnih mjesta i njenog definisanja kroz dostavljanje prijava o slobodnim radnim mjestima. Blagovremeno izvještavanje o realizaciji prijava o slobodnim radnim mjestima je takođe važan aspekt, čijim unapređenjem će se bolje sagledati trendovi i deficiti radne snage na tržištu rada.

- Posredovanje pri zapošljavanju

Prilikom prijavljivanja slobodnih radnih mjesta, poslodavac može zahtijevati od Zavoda uslugu posredovanja pri zapošljavanju. Na osnovu detaljnih informacija iz zahtjeva o vrsti radnog mjesta, uslovima rada i profilu kandidata, Zavod će preduzeti aktivnosti na informisanju

nezaposlenih lica i ostalih tražilaca zaposlenja, organizovati pripremu i selekciju kandidata i o ishodu obavijestiti poslodavca.

Sezonsko zapošljavanje – Zavod će posebno posvetiti pažnju na motivisanju poslodavaca da povećaju broj zahtjeva za posredovanjem kako bi priliku za rad na sezonskim poslovima dobio što veći broj lica sa evidencije nezaposlenih lica. Takođe, svi ljudski i prostorni kapaciteti Zavoda će poslodavcima biti na raspolaganju.

- Ostale aktivnosti u dijelu saradnje sa poslodavcima

Zavod će, u okviru svojih redovnih aktivnosti, organizovati posjete poslodavcima, prikupiti informacije o njihovim kadrovskim potrebama, sagledati uslove za rad i boravak zaposlenih i predstaviti im svoje usluge i mjere APZ-a.

Zavod će u 2025. godini organizovati okrugle stolove sa poslodavcima, sastanke sa udruženjima, kao i sajmove zapošljavanja koji su dobra prilika da poslodavci, u direktnom kontaktu sa nezaposlenim licima i ostalim tražiocima zaposlenja, dođu do traženih kadrova. Sporazumom između Zavoda za zapošljavanje i Studentskog parlamenta Univerziteta Crne Gore, predviđena je finansijska podrška od strane Zavoda organizaciji sajma sezonskog zapošljavanja „Summer Job 2025“, koji se dugi niz godina održava u martu.

- EURES i posredovanje pri zapošljavanju u inostranstvu

Zavod za zapošljavanje planira sprovođenje aktivnosti u skladu sa obavezama na putu Crne Gore ka članstvu u Evropskoj uniji koje su definisane u pregovaračkom poglavlju br.2 „Sloboda kretanja radnika“. Tokom 2025. će se raditi na unaprijeđivanju administrativnih i tehničkih kapaciteta kroz obuku službenika koji će direktno ili indirektno biti angažovani na poslovima vezanim za mobilnost radne snage. Za navedene obuke je potrebno obezbijediti ekspertsku i finansijsku podršku od strane Evropske Komisije. U cilju toga se planira izrada aplikacija i nacrt projektnih dokumenata u cilju dobijanja EU sredstava.

Zavod za zapošljavanje će u 2025. godini učestvovati u procesu usaglašavanja crnogorskog zakonodavstva sa evropskim zakonodavstvom i donošenju zakonskih rješenja, kako bi se uspostavili standardi koji postoje u zemljama EU, a odnose se na načelo slobode kretanja radnika i prava koja iz toga proizilaze.

Preduslov uključivanja Crne Gore u EURES mrežu je nadogradnja informacionog sistema tj. izrada novih programskih modula radi obezbjeđivanja potrebnog formata podataka koji se koristi u EURES mreži. Plan je da se sredstva za ove namjene obezbijede iz Budžeta Zavoda i fondova Evropske unije. Nastavak ovih aktivnosti će se sprovoditi i u 2025. godini.

- Ostale aktivnosti - multisektorske aktivnosti

U 2025. počinje pilot faza Programa “Garancije za mlade” u tri opštine. U cilju analize uspješnosti i efekata realizacije Programa, Zavod će kontinuirano pratiti sprovođenje ovog Programa, o čemu će biti sastavljen Prvi godišnji izvještaj o realizaciji Plana implementacije GzM iz nadležnosti Zavoda, u skladu sa definisanim standardima.

U 2025. će se nastaviti aktivnosti na realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja ženskog preduzetništva Crne Gore za period od 2021.do 2024. godine, učešće u radu

Koordinacionog odbora za žensko preduzetništvo Privredne komore Crne Gore i drugim aktivnostima vezanim za rodnu ravnopravnost.

Mjere aktivne politike zapošljavanja

Pri planiranju programskih aktivnosti za 2025. godinu, iz okvira aktivne politike zapošljavanja definisane Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, polazi se od:

- izražene stope nezaposlenosti lica izloženih riziku na tržištu rada;
- strukturne nezaposlenosti;
- potrebe ublažavanja negativnih trendova na tržištu rada i uvođenja inovativnog pristupa u rješavanju problema nezaposlenosti mladih, shodno Planu implementacije Garancije za mlade 2024-2026 i u konačnom,
- potrebe da se ostvari odgovarajući kontinuitet u realizaciji mjera i programa aktivne politike zapošljavanja, u obimu usklađenom sa raspoloživim sredstvima za ove namjene.

Indikatori tržišta rada ukazuju na potrebu poboljšanja ponude radne snage i pristupa zapošljavanju, vještinama i kompetencijama usaglašenim sa tržišnim zahtjevima. Kao odgovor na potrebe tržišta, aktivnim mjerama nastoji se doprinijeti kreiranju zaposlenosti i razvoju kvalifikovanih ljudskih resursa.

Imajući u vidu da je uticaj programskih aktivnosti na zaposlenost učesnika programa uslovljen i spremnošću poslodavaca da preuzmu odgovornost za njihovo zapošljavanje, planirano je da se programske aktivnosti sprovedu na način kojim će se obezbijediti da održe zaposlenost i nakon isteka programske podrške.

Planiranje programa u pogledu koncepta, obima i strukture ciljnih grupa kojima su namijenjeni, primjereno je identifikovanim potrebama lokalnih tržišta rada uz uvažavanje rezultata sprovedenih programa u prethodnoj godini. Takođe, **Planom implementacije Garancije za mlade 2024-2026 predviđen je portfolio mjera za integraciju NEET osoba na tržištu rada, koji obuhvata set programa najprimjerenijih otklanjanju prepreka u zapošljavanju mladih, odnosno pojedinih kategorija NEET lica. Redizajnirani programi aktivne politike zapošljavanja** saglasno Metodologiji za kreiranje, sprovođenje i praćenje mjera aktivne politike zapošljavanja, pripremljenoj u okviru Twinning projekta MN 2020 IPA SO 0122, implementiraće se u tri pilot opštine: Nikšić, Bijelo Polje i Ulcinj.

U okviru raspoloživih sredstava za 2025. godinu, realizovaće se programi aktivne politike zapošljavanja za najmanje 1.127 nezaposlenih lica, od kojih za 256 mladih NEET lica u skladu sa Planom implementacije Garancije za mlade.

Programima će se pružiti podrška mladim licima, licima nedovoljnog i neodgovarajućeg obrazovanja, ženama, pripadnicima RE populacije, korisnicima materijalnog obezbjeđenja, licima koja su u evidenciji nezaposlenih duže od 12 mjeseci i drugim nezaposlenim licima u nepovoljnom položaju na tržištu rada.

Shodno navedenom, Zavod će u tekućoj godini, sprovesti više aktivnih mjera, u osnovi usmjerenih na jačanje ravnopravnosti nezaposlenih lica na tržištu rada.

- **Obrazovanje i osposobljavanje**

Obrazovanje i osposobljavanje će se realizovati kroz programe obrazovanja i osposobljavanja, osposobljavanja za samostalan rad i osposobljavanja za rad kod poslodavca, za najmanje 738 lica, od kojih se 211 odnosi na mlada NEET lica u skladu sa Planom implementacije Garancije za mlade. Pri planiranju programa imalo se u vidu:

- da položaj nezaposlenih lica na tržištu rada, između ostalog, determiniše njihov obrazovni status, a da kretanja na tržištu rada ukazuju na nedovoljnu usklađenost ponude obrazovnih programa sa potrebama tržišta rada,
- da nezaposlena lica, posebno mlada lica raspolažu sa ograničenim radnim iskustvom ili uopšte nemaju radno iskustvo u stečenom nivou kvalifikacije obrazovanja,
- da prelasci iz obrazovanja u svijet rada i održivo uključivanje na tržište rada traje duže zbog promjenjive prirode rada, promjenljivih perioda provedenih u obrazovnom sistemu, zastarjelosti znanja i vještina za kojima postoji potražnja.

Programima obrazovanja i osposobljavanja obuhvatiće se najmanje 429 nezaposlenih lica, od kojih 29 mladih NEET lica u skladu sa Planom implementacije Garancije za mlade. Ova programska aktivnost realizovaće se u saradnji sa organizatorima obrazovanja, kroz programe sticanja stručnih kvalifikacija i programe sticanja ključnih vještina. Programi se realizuju u cilju povećanja zapošljivosti i zaposlenosti lica iz evidencije Zavoda.

Očekivani ishod realizacije programa obrazovanja i osposobljavanja je da 95% učesnika sa uspjehom završi programe.

Program osposobljavanja za samostalan rad realizovaće se za lica bez radnog iskustva u stečejoj kvalifikaciji nivoa obrazovanja. Odnosnim programom obuhvatiće se najmanje 229 nezaposlenih lica, od kojih 129 mladih NEET lica u skladu sa Planom implementacije Garancije za mlade, i to:

- 100 nezaposlenih lica III ili IV nivoa kvalifikacije obrazovanja;
- 86 NEET diplomaca iz dualnog obrazovnog sistema III ili IV nivoa kvalifikacije obrazovanja;
- 43 NEET lica VI ili VII nivoa kvalifikacije obrazovanja koja nijesu uparena putem Programa Stručno osposobljavanje lica sa stečenim visokim obrazovanjem.

Programske aktivnosti osposobljavanja realizovaće se uz podršku mentora, a po programima poslodavaca koji će ih implementirati.

Procjenjuje se da će realizovane programske aktivnosti ishodovati povećanjem zapošljivosti i zapošljavanjem tokom kojih će najmanje 90% učesnika programa steći radno iskustvo i osposobiti se za samostalno obavljanje poslova.

Programom osposobljavanja za rad kod poslodavca obuhvatiće se najmanje 80 nezaposlenih lica, od kojih 53 NEET lica u skladu sa Planom implementacije Garancije za mlade. Programske aktivnosti osposobljavanja realizovaće se uz podršku mentora, a po programima poslodavaca koji će ih implementirati.

Procjenjuje se da će realizacija programskih aktivnosti ishodovati povećanjem zapošljivosti i zapošljavanjem, tokom kojih će najmanje 90% učesnika steći znanja, vještine i kompetencije za obavljanje poslova određenog radnog mjesta kod poslodavca.

- **Podsticajne mjere za samozapošljavanje i zapošljavanje**

Programi podsticaja integracije na tržištu rada lica sa identifikovanim poteškoćama u pronalaženju posla usled nedovoljne i neadekvatne ponude radnih mjesta iako posjeduju tražena znanja, vještine i kompetencije realizovaće se kroz programe podsticaja za samozapošljavanje i zapošljavanje, za najmanje 215 nezaposlenih lica, od kojih za 45 NEET lica u skladu sa Planom implementacije Garancije za mlade.

Program podsticaja za samozapošljavanje realizovaće se dodjelom bespovratnih sredstava za najmanje 112 nezaposlenih lica, od kojih najmanje za 12 NEET lica u skladu sa Planom implementacije Garancije za mlade. Korisnici bespovratnih sredstava će osnovati jedan od oblika obavljanja privredne djelatnosti, u njemu zasnovati radni odnos i shodno poslovnoj viziji razvoja sopstvenih biznis ideja otvoriti najmanje 20 novih radnih mjesta za dodatna zapošljavanja. Pored finansijske, korisnicima bespovratnih sredstava za samozapošljavanje, pružiće se i stručna pomoć radi sticanja i/ili unaprjeđenja preduzetničkih znanja i kompetencija potrebnih za uspješno započinjanje i upravljanje biznisom, organizovanjem specijalizovanih radionica i obezbjeđenjem mentorstva tokom prvih 10 mjeseci poslovanja.

Podsticajima za zapošljavanje obuhvatiće se najmanje 103 nezaposlena lica sa izrazitim poteškoćama u pronalaženju posla, koja će zasnovati radni odnos na poslovima koji bi mogli biti održivi i nakon isteka perioda subvencioniranog zapošljavanja, od kojih 33 NEET lica u skladu sa Planom implementacije Garancije za mlade.

- **Direktno otvaranje radnih mjesta**

Realizacijom programa javnih radova socijalnih i drugih sadržaja od javnog interesa omogućiće se nezaposlenim licima da očuvaju i unaprijede radne sposobnosti i povećaju zapošljivost na otvorenom tržištu. Programi će se realizovati za najmanje 174 nezaposlena lica iz evidencije Zavoda, koja će se tokom trajanja programa zaposliti na privremenim netržišnim poslovima od javnog interesa.

U cilju sprovođenja mjera aktivne politike zapošljavanja, utvrđenih Programom rada, Upravni odbor Zavoda će donijeti pojedinačne programe za svaku od navedenih mjera.

Pojedinačnim programima utvrdiće se: *uslovi* koje moraju ispuniti kako lica koja će sprovođiti programe, tako i nezaposlena lica koja će se uključivati u programe, *ciljevi i planirani rezultati* realizacije pojedinih programa, kao i indikatori za mjerenje uspješnosti odnosnih programa, *ciljne grupe* kojima su pojedini programi namijenjeni, *kriterijumi izbora izvođača, način sprovođenja i praćenja*, kao i *obim sredstava* za finansiranje realizacije odnosnih programa.

Takođe, sprovođiće se aktivnosti praćenja realizacije programa, evidencije učesnika i sagledaće se rezultati realizacije programa i troškovi njegovog sprovođenja.

U tom cilju prikupljaće se podaci o stanju i dinamici pojedinih mjera aktivne politike zapošljavanja i vršiti procjena rizika kako bi se mogle predlagati aktivnosti za efikasnije upravljanje programima, a na osnovu rezultata praćenja unaprijediti postojeći i/ili kreirati novi programi.

- **Financijski okvir za realizaciju mjera i programa aktivne politike zapošljavanja**

I Mjere aktivne politike zapošljavanja – 3,7 mil. Eur

1. Obrazovanje i osposobljavanje – 1,6 mil. Eur
2. Podsticaji za samozapošljavanje i zapošljavanje – 1,6 mil. Eur
3. Direktno otvaranje radnih mjesta - javni rad - 500.000,00 Eur.

Profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje lica sa invaliditetom

Za oblast profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja lica sa invaliditetom, u 2025. godini planirano je 24,927,000.00 Eur. Planirane su sledeće aktivnosti:

- Kontinuirani rad komisija za profesionalnu rehabilitaciju, po zahtjevima za utvrđivanje procenta invaliditeta, preostale radne sposobnosti, mogućnosti zapošljavanja i po zahtjevima za priznavanje prava na uključivanja u mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije. Pored rada komisija za profesionalnu rehabilitaciju, u 2025. godini planira se i rad Komisije za ocjenu predloga projekata, kao i kontinuirani rad Komisija za praćenje projekata finansiranih putem grant šema.
- Sprovođenje mjera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije kod izabranih izvođača profesionalne rehabilitacije, u kojima učestvuju nezaposlena i zaposlena lica sa invaliditetom, na osnovu plana profesionalne rehabilitacije koji su zaključili sa savjetnikom za profesionalnu rehabilitaciju. Za mjere profesionalne rehabilitacije u 2025. godini Budžetom je planirano 927,000.00 Eur. Planirano je da se u 2025. godini u mjere profesionalne rehabilitacije uključi najmanje 550 lica. U ove mjere mogu se uključiti nezaposlena i zaposlena lica sa invaliditetom na osnovu rješenja Komisije za profesionalnu rehabilitaciju.
- U prvih šest mjera (Mjera 1: Savjetovanje, podsticanje i motivisanje lica sa invaliditetom na aktivno traženje zaposlenja; Mjera 2: Utvrđivanje preostale radne sposobnosti; Mjera 3: Pomoć u prihvatanju vlastite invalidnosti i upoznavanje sa mogućnostima uključivanja u osposobljavanje i rad; Mjera 4: Pomoć u izboru odgovarajućih profesionalnih ciljeva; Mjera 5: Razvijanje socijalnih spretnosti i vještina; Mjera 6: Pomoć prilikom traženja odgovarajućeg radnog mjesta) mogu se uključiti nezaposlena i zaposlena lica sa invaliditetom, a u ostale samo zaposlena lica.
- Na osnovu mjera 7, 8 i 9 (Mjera 7: Analiza konkretnog radnog mjesta i radnog okruženja lica sa invaliditetom; Mjera 8: Izrada plana prilagođavanja radnog mjesta i radnog okruženja za lica sa invaliditetom; Mjera 9: Izrada plana potrebne opreme i sredstava za rad za lica sa invaliditetom) zaposlena lica sa invaliditetom ostvarivaće prava na subvencije koje se odnose na prilagođavanje radnog mjesta i asistenta (pomagača u radu). Mjere će se izvoditi kod sledećih izvođača profesionalne rehabilitacije: "Zopt" doo, "Pamark" doo i JU Centar za profesionalnu rehabilitaciju. Sa ovim izvodjačima su zaključeni ugovori.
- Dodjela novčanih pomoći polaznicima programa profesionalne rehabilitacije za vrijeme trajanja programa, koja ne može biti veća od 15% prosječne mjesečne bruto zarade u Crnoj

Gori ostvarene u prethodnoj godini. Ovo pravo će ostvarivati lica uključena u mjere profesionalne rehabilitacije.

- Finansiranje grant šema za podsticanje zapošljavanja lica sa invaliditetom u cilju otvaranja novih radnih mjesta i zapošljavanja lica sa invaliditetom. Za finansiranje grant šema Budžetom je predviđeno 1,000,000.00 Eur. U prvom kvartalu 2025. godine planira se raspisivanje javnog poziva za dodjelu bespovratnih sredstava Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom sa evidencije nezaposlenih. U toku 2025. godine planirano je uključivanje 160 lica sa invaliditetom u projekte-grant šeme.
- Dodjela subvencija za zapošljavanje lica sa invaliditetom (bespovratna sredstva za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada za zapošljavanje lica sa invaliditetom; kreditna sredstva pod povoljnim uslovima za kupovinu mašina, opreme i alata potrebnog za zapošljavanje lica sa invaliditetom; učešće u finansiranju ličnih troškova asistenta (pomagača u radu) lica sa invaliditetom i subvencije zarade lica sa invaliditetom koje se zaposli). Za subvencije je Budžetom predviđeno 23,000,000.00 Eur.

Na dan 31.12.2024. godine, 2919 poslodavaca ostvaruje pravo na subvenciju zarade za 4.550 lica sa invaliditetom (muškarci – 2.240; žene – 2.310). Na određeno vrijeme zaposlena su 392 lica sa invaliditetom, dok je 4.158 lica zaposleno na neodređeno vrijeme.

U odnosu na 31.12.2023. godine broj poslodavaca uvećan je za 551, dok se kod broja zaposlenih lica uočava povećanje broja zaposlenih lica sa invaliditetom na neodređeno vrijeme. U toku 2024. godine odobreni su zahtjevi poslodavaca za 1053 zaposlena lica na neodređeno vrijeme, dok su se 374 zahtjeva odnosila na zaposlena lica sa invaliditetom na određeno vrijeme.

Na sjednicama Savjeta Fonda u toku 2024. godine, razmatrano je 50 zahtjeva poslodavaca za ostvarivanje prava na bespovratna sredstva za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada koje je 47 poslodavca podnijelo Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom (od čega zaposlenih žena 28; muškaraca 22), od toga su se 44 zahtjeva odnosila na lica sa invaliditetom koja su zaposlena na neodređeno vrijeme, dok se 6 zahtjeva odnosilo na lica koja su zaposlena na određeno vrijeme. Za 5 razmatranih zahtjeva izvođač profesionalne rehabilitacije nije dao predlog za odobrenje bespovratnih sredstava za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada, te su isti odbijeni u skladu sa Zakonom.

U toku 2024 godine podnijeto je 58 zahtjeva za ostvarivanje prava na bespovratna sredstva za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada, od čega su 42 zahtjeva razmatrana na sjednicama Savjeta Fonda dok je za 16 zahtjeva u toku postupak dopune dokumentacije.

U toku 2024. godine na sjednicama Savjeta Fonda razmatrano je 57 zahtjeva za ostvarivanje prava na subvenciju – učešće u finansiranju ličnih troškova asistenta (pomagača u radu) zaposlenom licu sa invaliditetom koje su 42 poslodavca podnijeli Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom za 55 lica (dok za 2 lica Izvođač profesionalne rehabilitacije nije predložio angažovanje asistenta), od kojih je 24 lica koja su zasnovala radni odnos na određeno vrijeme, dok je 31 lice zasnovalo radni odnos na neodređeno vrijeme.

Ukupno je u 2024. godini predato 53 zahtjeva, od kojih je 36 razmatrano na sjednicama Savjeta dok će ostalih 17 zahtjeva biti upućeno po dostavljanju dopune dokumentacije.

Na dan 31.12.2024. godine, 134 poslodavaca ostvaruje pravo na subvenciju – učešće u finansiranju ličnih troškova asistenta (pomagača u radu) za 178 zaposlenih lica sa invaliditetom (muškarci – 98; žene – 80).

Projekti koji se realizuju u saradnji sa EU i drugim međunarodnim institucijama

- Implementacija projekta prekogranične saradnje između Crne Gore i Albanije

Implementacija projekta prekogranične saradnje između Crne Gore i Albanije, pod nazivom “Povećanje pristojnog zapošljavanja za mlade i nezaposlene osobe u pograničnom području Crne Gore i Albanije” (“Boosting decent employment for youth and unemployed people in the cross-border area of Montenegro and Albania”), predstavlja izuzetno važan korak ka unapređenju ekonomskih prilika i socijalne stabilnosti u ovom regionu.

Ovaj projekat ima za cilj da omogući mladima i nezaposlenim osobama iz pograničnog područja bolji pristup tržištu rada kroz različite obuke, programe usavršavanja i aktivnosti koje podstiču razvoj preduzetništva. Fokus je stavljen na unapređenje njihovih profesionalnih vještina, osnaživanje kroz dodatne edukacije i pružanje podrške pri zapošljavanju. Pored toga, projekat teži i da poveća svijest poslodavaca o značaju stvaranja pristojnih radnih mjesta i socijalne inkluzije.

Vodeći aplikant ovog projekta je renomirana organizacija World Vision Albania, koja ima bogato iskustvo u radu na društvenim i ekonomskim pitanjima u regionu. Kao partner iz Albanije uključena je Nacionalna agencija za vještine i zapošljavanje, dok na crnogorskoj strani u implementaciji projekta učestvuje Zavod za zapošljavanje Crne Gore. Ova trostrana saradnja odražava značajnu sinergiju između relevantnih institucija s obje strane granice, što doprinosi uspješnosti i održivosti samog projekta.

Ukupna vrijednost ovog projekta iznosi 512.812,94 eura, pri čemu Evropska unija kroz svoje fondove obezbjeđuje 435.891,00 eura, dok će preostala sredstva biti osigurana iz sopstvenih izvora sva tri partnera. Implementacija je planirana da traje dvije godine, počevši od 1. januara 2025. godine i završavajući se 31. decembra 2026. godine.

Očekuje se da će kroz ovaj projekat značajan broj mladih i nezaposlenih osoba dobiti priliku da unaprijedi svoje kompetencije i pronađe kvalitetno zaposlenje, što će pozitivno uticati na lokalnu ekonomiju i socijalnu koheziju u pograničnom području. Pored direktnih koristi za učesnike, projekat će doprinijeti i jačanju odnosa između Crne Gore i Albanije, pružajući primjer uspješne prekogranične saradnje koja može služiti kao model za slične inicijative u budućnosti.

- Priprema projektnih predloga, apliciranje na IPA programima i ostale aktivnosti

Odjeljenje za projekte Zavoda za zapošljavanje Crne Gore intenzivno radi na razvoju, prijavljivanju i sprovođenju projekata koji doprinose unapređenju tržišta rada, razvoju ljudskih resursa, obrazovanju, socijalnoj zaštiti i drugim ključnim oblastima iz svog djelokruga rada. Ključni fokus aktivnosti je na maksimalnom korišćenju sredstava iz IPA programa prekogranične i transnacionalne saradnje, čime se ostvaruju značajne mogućnosti za finansiranje i realizaciju važnih razvojnih inicijativa.

Za potrebe apliciranja na IPA programe, Odjeljenje blisko saraduje sa ključnim operativnim strukturama koje koordiniraju proces korišćenja EU fondova u Crnoj Gori. Među njima su:

- Kancelarija za evropske integracije Crne Gore, koja pruža strateške smjernice i koordinaciju u okviru evropskih integracija.
- Ministarstvo finansija Crne Gore – Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava pomoći EU (CFCU), zadužen za tehničko upravljanje finansijskim aspektima projekata.
- Ministarstvo rada i socijalnog staranja – Direktorat za programiranje i implementaciju EU fondova, čiji zadatak je pružanje podrške u oblasti socijalne politike i zapošljavanja.

Ova međuinstitucionalna saradnja omogućava efikasniju pripremu projektnih predloga i obezbjeđivanje potrebnih resursa za implementaciju.

Projekti koje priprema Odjeljenje za projekte usmjereni su na povećanje zapošljivosti, osnaživanje mladih, razvoj preduzetništva, unapređenje socijalnih usluga i inkluzije, kao i na modernizaciju obrazovnih programa. Ovi projekti ne samo da doprinose poboljšanju kvaliteta života građana, već i jačaju institucionalne kapacitete i podržavaju evropski put Crne Gore.

- Proces akreditacije Zavoda za novu ulogu u IPA sistemu – IBFM (Ugovaračko tijelo)

Jedan od prvih koraka u 2025., u ovom procesu je priprema dijela sistematizacije radnih mjesta u okviru nove organizacione jedinice Zavoda za zapošljavanje. Cilj je da se kroz reorganizaciju stvore jasni administrativni i operativni temelji za buduće obavljanje poslova ugovaranja i finansiranja projekata.

Organizacija radnih mjesta pažljivo se usklađuje sa zahtjevima EU standarda i najboljim praksama ugovaračkih tijela u drugim korisnicama IPA fondova.

Kako bi se osiguralo da zaposleni u novoj jedinici budu potpuno osposobljeni za nove zadatke, tokom 2025. godine planirane su intenzivne obuke:

- Početne i napredne obuke za rad u okviru IBFM-a. Obuke će obuhvatiti teme poput upravljanja IPA projektima, pravilnog vođenja ugovaračkih procedura, finansijskog upravljanja i kontrole, izvještavanja, monitoringa i evaluacije.
- Obuke kod CFCU-a (Ministarstvo finansija Crne Gore): Dogovorena je bliska saradnja sa Direktoratom za finansiranje i ugovaranje sredstava pomoći EU (CFCU), koji će pružati dodatne praktične treninge na stvarnim radnim zadacima. Ovo uključuje simulaciju procesa ugovaranja i finansiranja, kao i mentorstvo iskusnih stručnjaka.

Ove aktivnosti ne samo da će unaprijediti vještine i kompetencije zaposlenih, već će omogućiti i usklađivanje sa zahtjevima Evropske unije za transparentan i efikasan rad ugovaračkih tijela.

Dobijanjem akreditacije, Zavod za zapošljavanje Crne Gore će postati ključni akter u implementaciji projekata finansiranih iz EU fondova u oblasti zapošljavanja. Ova nova uloga donosi nekoliko ključnih prednosti:

1. Samostalnost u ugovaranju i finansiranju projekata: Zavod će moći direktno upravljati projektima i dodjeljivati sredstva u skladu sa identifikovanim potrebama sektora zapošljavanja.

2. Jačanje institucionalnih kapaciteta: Uloga IBFM-a podrazumijeva povećanje kompetencija Zavoda u upravljanju složenim projektima i finansijskim sredstvima.
 3. Unapređenje saradnje sa EU institucijama: Akreditacija će ojačati povjerenje između Zavoda i evropskih partnera, otvarajući prostor za još veće mogućnosti finansiranja i novih programa.
 4. Povećanje transparentnosti i odgovornosti: Implementacija EU standarda u radu garantuje visok nivo kontrole i odgovornosti prema građanima Crne Gore.
- **Učestvovanje u radnim grupama i komisijama u ostalim organizacionim jedinicama**

Odjeljenje za projekte Zavoda za zapošljavanje Crne Gore (ZZZCG) aktivno doprinosi radu radnih grupa i komisija koje se bave ključnim pitanjima iz domena zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa. Uloga ovog Odjeljenja u ovim procesima je značajna, posebno u kontekstu ispunjavanja obaveza koje proizilaze iz pregovaračkih poglavlja sa Evropskom unijom (posebno pregovaračko poglavlje 22.), kao i u sprovođenju evaluacija u drugim organizacionim jedinicama Zavoda.

Kroz učešće u radnim grupama, Odjeljenje će osiguravati da se aktivnosti Zavoda usklađuju sa obavezama koje proizilaze iz procesa evropskih integracija, čime će se doprinositi jačanju institucionalnih kapaciteta i efikasnijem korišćenju dostupnih fondova.

Osim podrške pregovaračkim procesima, Odjeljenje za projekte će učestvovati i u radu komisija koje su zadužene za evaluacije unutar ostalih organizacionih jedinica Zavoda.

III FINANSIJSKI OKVIR ZA REALIZACIJU POLITIKA TRŽIŠTA RADA ZAVODA ZA ZAPOSŁJAVANJE CRNE GORE ZA 2025. GODINU

R/b	Naziv aktivnosti	Finansijska sredstva (Eur)
I	Mjere aktivne politike zapošljavanja	3.700.001,00
1	Obrazovanje i osposobljavanje odraslih	1.600.000,00
1.1	Programi obrazovanja i osposobljavanja odraslih	
1.2	Programi osposobljavanja za samostalan rad	
1.3	Programi osposobljavanja za rad kod poslodavca	
2	Program podsticaja za samozapošljavanje i zapošljavanje nezaposlenih lica	1.600.000,00
2.1	Program podsticaja za samozapošljavanje	
2.2	Program podsticaje za zapošljavanje	
3	Direktno otvaranje radnih mjesta – javni rad	500.000,00
4	Podrška programu za samozapošljavanje – IPA budžetska podrška	1,00
II	Profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje lica sa invaliditetom i teže zapošljivih lica	24.927.000,00
5.1	Programi profesionalne rehabilitacije	927.000,00
5.2	Stimulisanje zapošljavanja lica sa invaliditetom (subvencije zarada, prilagođavanje radnog mjesta)	23.000.000,00
5.3	Finansiranje grant šema	1.000.000,00
Ukupno Budžet Zavoda za zapošljavanje Crne Gore za realizaciju programskih aktivnosti		28.627.001,00